

здійснення природоохоронної діяльності саме на підприємствах міжнародних концернів, адже врегулювання глобальних питань господарської діяльності дочірніх підприємств великих міжнародних компаній на території України здійснюється з урахуванням внутрішньокорпоративних політик, стандартів та міжнародних практик. Досвід цих підприємств є відносно доступним та надзвичайно корисним для вивчення та запозичення з метою подальшого впровадження у діяльності українських суб'єктів господарювання.

Висновки, одержані в результаті зазначених досліджень щодо механізмів регулювання діяльності з охорони довкілля суб'єктами господарювання за сучасних умов, запровадження відповідних норм та стандартів у цій сфері, цілком логічно було б врахувати у процесі розвитку українського екологічного законодавства, насамперед шляхом запровадження більш жорстких вимог до будь-яких суб'єктів господарювання, посилення ролі економічно стимулюючих механізмів, публічно-приватного партнерства, виходячи з принципів сталого розвитку, що, у свою чергу, забезпечило б не лише підвищення екологічної безпеки будь-якого виробництва, а й покращення загальної екологічної та економічної ситуації в країні.

***МАХОВА Лілія Олексіївна,
асистент кафедри
Цивільного та господарського права
ВНЗ Національний гірничий університет***

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ КОМЕРЦІЙНОЇ КОНЦЕСІЇ В УКРАЇНІ.

Одним з правових інститутів, регламентуючих цивільно-господарську діяльність в Україні та розвиток бізнесу взагалі, - є комерційна концесія. Комерційна концесія являється досить новим договірним інститутом у цивільному праві України. Чітке правове закріплення поняття отримало зі вступом в дію Господарського (глава 36) та Цивільного кодексів (глава 76)

України у 2004 році. У світовій практиці відповідний інститут має назву «франчайзинг» (фр. *Franchissage* — пільга, привілей).

Основним документом, що регламентує відносини, права та обов'язки щодо використання комерційної концесії, - є відповідний договір. За договором комерційної концесії одна сторона (правовласник) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за домовлену платню право на користування відповідно до її вимог, комплексу належних цій стороні прав, з метою виготовлення та (або) продажу певного виду товару та (або) надання послуг. Сторони обговорюють мінімальний та максимальний об'єм використання прав з обумовленням визначеної сфери підприємницької діяльності. Крім того, договором комерційної концесії може бути передбачено використання його предмету з вказівкою або без такової території застосування відносно визначеної сфери цивільного обороту.

Суть відносин, що виникають внаслідок договору комерційної концесії полягає в тому, що одна сторона передає іншій стороні за платню на певний строк чи безстроково права на використання торговельної марки, фірмового найменування, ноу-хау тощо. Надає консультаційну чи технічну допомогу у виробництві і реалізації продукції, виконанні робіт і наданні послуг. Така схема дає великим компаніям можливість розширювати ринок збуту, а маленьким та середнім — ефективно здійснювати підприємницьку діяльність, використовуючи при цьому засоби індивідуалізації, ноу-хау, репутацію та діловий досвід вже «гуру» бізнесу.

Договір комерційної концесії є самостійним видом цивільно-правового договору.

За формою укладання – має обов'язкову письмову форму. Порухення встановленої законом форми призведе до визнання такого договору нікчемною угодою з усіма відповідними наслідками.

Договір комерційної концесії – не потребує обов'язкової державної реєстрації. 12 лютого 2015 року Верховною Радою України був ухвалений Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України

відносно спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція) " № 1580 від 22.12.2014 р. (далі - "Закон про дерегуляцію").

До етапу внесення змін у чинне законодавство, а саме частиною 2 статті 1118 Цивільного кодексу України (далі - "ГК України") і ч. 2 ст. 367 Господарського кодексу України (далі - "ГК України") була передбачена обов'язкова реєстрація договорів комерційної концесії. Верховна Рада України Законом про дерегуляцію сьогодні відмінила такий обов'язковий характер реєстрації. Зокрема, проведена кодифікація і виключено положення ч. 2, 3 ст. 367, ч. 2, 4 ст. 374 ГК України, ч. 2, 3, 4 ст. 1118, ч. 2 ст. 126 ЦК України. Також вже відсутня норма, яка передбачала, що "в стосунках з третіми особами сторони договору комерційної концесії мають право посилатися на договір комерційної концесії лише з моменту його державної реєстрації". Вказана норма на практиці тлумачилася так, що договір комерційної концесії вважався дійсним з моменту його укладення, проте для того, щоб посилатися на нього перед третіми особами, у тому числі органами податкової інспекції, судом, контрагентами, такий договір мав бути зареєстрований в установленому порядку.

На даний момент це положення виключене. Тому укладений договір комерційної концесії (субконцесії), а також договір про його зміну або розірвання діятиме і матиме юридичну силу перед третіми особами без державної реєстрації. Більше того, Законом не передбачено навіть добровільної реєстрації за бажанням сторін.

Метою закону є спрощення ведення бізнесу в Україні і, таким чином, підвищення позиції України в рейтингу Doing Business.

За розподілом прав і обов'язків у зобов'язанні - договір є *двостороннім*.

Договором комерційної концесії встановлюється коло прав і обов'язків сторін, а також відповідальність за недотримання його умов. Правовласник зобов'язаний передати користувачеві технічну і комерційну документацію і надати іншу інформацію, необхідну для здійснення прав, наданих йому за

договором комерційної концесії, а також проінформувати користувача і його працівників з питань, пов'язаних із здійсненням цих прав.

До обов'язків правовласника за договором належить:

- надавати користувачеві постійне технічне і консультативне сприяння, включаючи допомогу в навчанні і підвищенні кваліфікації працівників;
- контролювати якість товарів (робіт, послуг), які випускаються (виконуються, надаються) користувачем на підставі договору комерційної концесії;
- не втручатися в цінову політику товару (робіт, послуг), передбаченого договором, не встановлювати верхню/нижню межі цієї ціни (порушення цього зобов'язання тягне нікчемність угоди).

До обов'язків користувача за договором належить:

- використовувати торгівельну марку та інші позначення правоволодільця визначеним у договорі способом;
- забезпечити відповідність якості товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) відповідно до договору комерційної концесії, якості аналогічних товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) правоволодільцем;
- дотримуватися інструкцій та вказівок правоволодільця, спрямованих на забезпечення відповідності характеру, способів та умов використання комплексу наданих прав використанню цих прав правоволодільцем;
- надавати покупцям (замовникам) додаткові послуги, на які вони могли б розраховувати, купуючи (замовляючи) товари (роботи, послуги) безпосередньо у правоволодільця;
- інформувати покупців (замовників) найбільш очевидним для них способом про використання ним торговельної марки та інших позначень правоволодільця за договором комерційної концесії;
- не розголошувати секрети виробництва правоволодільця, іншу одержану від нього конфіденційну інформацію.

До особливих умов договорів комерційної концесії законодавець відносить:

- зобов'язання правовласника не надавати іншим особам аналогічні комплекси прав для їх використання на закріпленій за користувачем території або утримуватися від власної аналогічної діяльності на цій території;

- зобов'язання користувача не конкурувати з правовласником на території, на яку поширюється дія договору, відносно підприємницької діяльності, яку здійснює користувач шляхом використання наданих правовласником прав;

За способом укладання, договір комерційної концесії є *консенсуальним* — вважається укладеним з моменту досягнення сторонами згоди щодо всіх істотних умов.

Сторонами у договорі виступають виключно *суб'єкти підприємницької діяльності* (юридичні особи або фізичні особи підприємці).

За юридичною метою договір комерційної концесії спрямований на передання права користування *комплексом прав*, що належать правовласнику.

До комплексу прав належать:

- право на використання об'єктів права інтелектуальної власності.
- право на використання комерційного досвіду та ділової репутації.

Закон дозволяє право комерційної субконцесії. За договором комерційної субконцесії, особа, що є користувачем за договором комерційної концесії, надає іншій особі (*субкористувачу*) право користування наданим йому правовласником комплексом прав або частиною комплексу прав. При цьому, з метою забезпечення інтересів правовласника, укладання договору субконцесії можливе лише за умови, що прямо передбачено договором концесії. До договору комерційної субконцесії застосовуються положення про комерційну концесію, встановлені Цивільним Кодексом України. При цьому користувач та субкористувач відповідають перед правовласником за заподіяну шкоду — солідарно. Договір комерційної субконцесії діє в період дії та дійсності договору комерційної концесії.

Строком дії договору комерційної концесії є строк регламентований сторонами.

Щодо зміни і припинення договору, то законодавство передбачає право користувача на укладення договору комерційної концесії на новий термін. Так, користувач, що належним чином виконував свої обов'язки, може укласти його на новий термін на тих же умовах.

Договір комерційної концесії припиняється у випадку:

- припинення права правовласника на торгову марку або інше позначення, визначене в договорі, без його заміни аналогічним правом;
- оголошення правовласника або користувача неспроможним (банкротом),
- кожна із сторін договору, термін якого не встановлений, має право у будь-який час відмовитися від нього, повідомивши про це іншу сторону не менше ніж за шість місяців, якщо триваліший термін не визначений договором.

Впродовж дії договору можуть статися значні зміни статусу прав, що є його предметом, наприклад, перехід виняткового права на об'єкт, права інтелектуальної власності від правовласника до іншої особи. Цивільний кодекс України передбачає, що це не є основою для зміни або розірвання договору.

У разі смерті правовласника, його права і обов'язки за договором комерційної концесії переходять до спадкоємця за умови, що він зареєстрований або впродовж шести місяців з дня відкриття спадку зареєструється як суб'єкт підприємницької діяльності або передасть свої права і обов'язки особі, що має право займатися нею.

У разі зміни торгової марки або іншого позначення правовласника, права на використання яких входять в комплекс прав, наданих користувачеві за договором комерційної концесії, останній зберігає дію відносно нового позначення правовласника, якщо користувач не вимагає розірвання договору.

Отже, узагальнюючи вищевикладене та світовий досвід провідних країн, до «плюсів» комерційної концесії можна віднести:

- для користувачів вигідно оформляти результати своєї діяльності відомою і такою, що давно зарекомендувала себе на ринку відповідних товарів/послуг

товарною маркою. Вони намагаються показати своїм клієнтам, що товар отримується або виходить послуга, що ні в чому не поступаються аналогічним результатам діяльності правовласника;

- користувач, залишаючись незалежним учасником господарського обороту, здійснює самостійну підприємницьку діяльність (хоч і під контролем первинного правовласника);

- правовласник розширює межі свого впливу не лише без будь-яких додаткових витрат (на відкриття філій, створення спільних або дочірніх компаній і т. п.), але і отримує прибуток у вигляді плати від користувача, а також можливість контролю за його виробничо-комерційною діяльністю;

- користувач виходить на ринок, що сформувався, під маркою вже відомого споживачам практично не несучи при цьому витрат на рекламу і інші маркетингові заходи, але використовуючи стабільний попит, що склався, на товари, що випускаються правовласником, або послуги, що надаються.

Але, серед позитивних моментів для розвитку взаємовигідного бізнесу, сьогодні існують і певні проблеми, серед яких:

- абсолютна відміна державної реєстрації договорів комерційної концесії несе в собі певні ризики збільшення випадків порушення прав користувачів;
- проблема захисту інтересів споживача продукції або послуг, якому необхідно забезпечити їх отримання такої ж якості, як і що випускаються або надаються первинним правовласником;
- угоди учасників комерційної концесії можуть містити і деякі умови монополістичного характеру, прямо або що побічно обмежують конкуренцію на ринках збуту товарів/послуг.

Законна можливість використання готового бізнесу та напрацювань попередників – значно допомагає просунутися на ринку збуту, адже, основною ціллю підприємницької діяльності – є отримання швидкого прибутку з мінімальними валовими витратами. Облік та вивчення переваг і недоліків існуючого інституту концесії, вирішення проблем незаконного використання

концесійних прав є першочерговим завданням відповідних інститутів влади і бізнес-співтовариства.

Список використаної літератури

1. Цивільний кодекс України. – Х.: «Одіссей», 2015р.
2. Господарський кодекс України. – Х.: «Одіссей», 2015р.
3. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України відносно спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція) " № 1580 від 22.12.14 р.
4. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник / В.Д. Базилевич -2-ге вид., стер.-К.: Знання, 2014.- 431 с.
5. Заїка Ю.О. Українське цивільне право. Навч. посіб. - К. Істина, 2014. - 312 с.
6. Мікульонок І.О. Основи інтелектуальної власності: Навч. посібник.-К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», Ліра-К, 2014.-232 с.
7. Цивільне право: підручник: у 2 т./В.І. Борисова (кер. авт.кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; за ред. В. І. Борисової, В. Л. Яроцького. - Х.: Право, 2014. - Т. 1. - 656 с.

***МАХОВА Лілія Олексіївна,
ВОРОНЬКО Олена Олександрівна,
асистенти кафедри цивільного та господарського права
ВНЗ Національний гірничий університет***

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ПРИЙОМНИХ СІМЕЙ ТА ДИТЯЧИХ БУДИНКІВ СІМЕЙНОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

Майбутнім будь-якої держави є діти. Для того, щоб виростити гідне покоління, що є запорукою процвітання країни у майбутньому, необхідно взяти на себе обов'язок належної турботи не лише над рідними, а й над знедоленими, позбавленими батьківського піклування дітьми. Адже у цивілізованих країнах та у загалом - людському понятті не повинно існувати розмежування на «чужих» та «своїх».

Сирітство в нашій державі є значною соціальною проблемою. Над досягненням вагомих покращень в цій сфері працюють Міністерство у справах сім'ї, молоді та спорту і Державний департамент захисту прав дітей та усиновлення спільно з мережею Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та іншими органами влади.

Виховання дітей-сиріт є важливою задачею, рішення якої допоможе уникнути маси соціальних проблем в майбутньому. Кожен з нас розуміє, що